

Nr 46.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om
ändring i civilförsvarslagen den 15 juli 1944 (nr 536);
given Stockholms slott den 8 februari 1952.*

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet hållna protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till lag om ändring i civilförsvarslagen den 15 juli 1944 (nr 536).

GUSTAF ADOLF.

Gunnar Hedlund.

Propositionens innehåll.

I propositionen föreslås, att kommun och municipalsamhälle, som normalt svara för gatu- och vägbelysning, skola vara skyldiga att vidtaga anordningar för viss vägledande belysning under mörkläggnig.

Förslag

till

Lag**om ändring i civilförsvarslagen den 15 juli 1944 (nr 536).**

Härigenom förordnas, att 51 § civilförsvarslagen den 15 juli 1944¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives samt att i samma lag skall införas en ny paragraf, betecknad 45 a §, av nedan intagna lydelse.

45 a §.

Det åligger kommun att å trafikled eller annan allmän plats, där kommunen ombesörjer eller låter ombesörja gatu- eller vägbelysning, vidtaga erforderliga anordningar för den vägledande belysning, som enligt gällande organisationsplan skall finnas där under mörkläggningsför upprätthållande av den allmänna samfärdseln.

51 §.

Ingår municipalsamhälle — — — bestämmelser gälla:

1. Vad som stadgas i 45 § 1 mom. a) samt g) och h) jämte därtill anslutande bestämmelser i 45 § 2 mom. ävensom i 45 a § skall äga motsvarande tillämpning å municipalsamhället.

2. Municipalsamhället äger — — — 50 §.

Denna lag träder i kraft dagen efter den då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

¹ Senaste lydelse av 51 §, se SFS 1948:432.

*Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
18 januari 1952.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, DANIELSON, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Efter gemensam beredning med cheferna för justitie- och kommunikationsdepartementen samt med statsrådet Hjalmar Nilson anmäler chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Hedlund, *fråga om införande av bestämmelser om skyldighet att anordna vägledande belysning under mörkläggning* samt anför.

I skrivelse den 5 mars 1951 har civilförsvarsstyrelsen tagit upp frågan om ansvaret för anordnande av vägledande belysning under mörkläggning. Enligt styrelsens mening åvilar skyldigheten att anordna sådan belysning f. n. staten. Av praktiska skäl förordar styrelsen att skyldigheten genom föreskrift i civilförsvarslagen överflyttas på kommunerna, som dock borde få statsbidrag med två tredjedelar av kostnadens belopp.

Yttranden över skrivelsen ha efter remiss avgivits av överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Östergötlands, Malmöhus, Göteborgs och Bohus och Örebro län samt styrelserna för Svenska stadsförbundet och Svenska landskommunernas förbund. Civilförsvarsstyrelsens förslag har härvid tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga remissinstanser utom överståthållarämbetet och styrelsen för Svenska stadsförbundet. Ämbetet, som anser att kommun redan nu har skyldighet att anordna vägledande belysning, hemställer att skrivelsen ej måtte föranleda någon åtgärd. Stadsförbundets styrelse hävdar att staten bör svara för samtliga ifrågavarande kostnader.

Jag anhåller nu att få upptaga detta ärende till närmare behandling. Jag inskränker mig därvid till den belysning, som under mörkläggning erfordras för sedvanlig trafik på gator och vägar. Den belysning, som kräves för att markera skyddsrum, behöver icke behandlas, då tvekan ej kan råda om att sådan belysning i alla avseenden är likställd med skyddsrumstrustning.

Nuvarande förhållanden m. m.

Kommuns skyldigheter i fråga om civilförsvaret regleras i 45 § civilförsvarlagen. Enligt 1 mom. a) i denna paragraf åligger det kommun att genom sina myndigheter lämna civilförsvarschefen biträde i sådana frågor rörande civilförsvaret, som ha samband med de särskilda myndigheternas verksamhetsområden. Härvid har kommun bl. a. att på framställning tillhandahålla tillgängliga för civilförsvaret erforderliga byggnadsritningar, kartor och dylikt. I 45 § 1 mom. b) ålägges kommun att i enlighet med gällande organisationsplan inrätta och utrusta allmänna skyddsrum samt vidtaga andra byggnadsanordningar ävensom reservanordningar för vatten-, gas- och elektricitetsförsörjningen. Kommun skall vidare utföra källarmursgenombrott för allmänna och enskilda skyddsrum (45 § 1 mom. c), förvara och underhålla materiel, tillhandahålla lokaler m. m. Enligt 88 § kan åtgärd som nu sagts genomföras tvångsvis om kommun underlåter att fullgöra sina skyldigheter. För kostnad, som kommun fått vidkännas på grund av 45 § 1 mom. b) och c) d. v. s. i huvudsak för skyddsrumsarbeten o. d., äger kommunen enligt 47 § uppbära statsbidrag med i princip två tredjedelar av kostnaderna.

Den nuvarande ordningen tillkom genom ändringar i civilförsvarlagen den 26 juni 1948 (SFS 432). Dessförinnan gällde att kommun hade att i enlighet med gällande organisationsplan ekonomiskt och materiellt svara för upprätthållandet av det allmänna civilförsvaret, däri inbegripet anordnande av allmänna skyddsrum och källarmursgenombrott för sådana. Statsbidrag utgick till kommunerna med två tredjedelar av kostnaderna för civilförsvarsåtgärder i den mån det icke uttryckligt stadgats att statsbidrag icke skulle utgå. Undantagna voro — förutom vissa kostnader som i detta sammanhang helt sakna intresse — kostnad som avsåg anskaffande av materiel, utrustning och annan egendom, som kommunen ställt till förfogande, i den mån densamma anskaffats eller kunde förväntas komma att huvudsakligen användas för annat ändamål än för civilförsvaret.

Enligt 44 § civilförsvarlagen äger Konungen meddela särskilda bestämmelser bl. a. om mörkläggning. Sådana bestämmelser ha givits i civilförsvarskungörelsen. Där stadgas i 46 § att ytterbelysning skall hållas släckt under mörkläggning, försåvitt annat icke följer av kungörelsen i övrigt. 48 § innehåller vissa regler om markeringsljus, vartill hänföres bl. a. vägledande belysning. Markeringsljus, som kan vara skärmat eller oskrämat, må icke ha större ljusstyrka än som är påkallat av ändamålet. Civilförsvarsstyrelsen har att meddela närmare bestämmelser därom. Vägledande belysning skall anordnas i enlighet med gällande planläggning för civilförsvaret inom civilförsvarsområdet. Härmed åsyftas, att belysningens omfattning och beskaffenhet skola angivas i organisationsplanerna. Slutligen finnas i 57 § bestämmelser om vem som ansvarar för de i kungörelsen upp-

tagna mörkläggningsbestämmelsernas behöriga iakttagande. För gatu- och vägbelysningens del vilar ansvaret på den som ombesörjer belysningen i fråga.

Ägare av anläggning eller byggnad är enligt 62 § civilförsvarslagen bl. a. pliktig att vidtaga nödiga anordningar för anläggningens eller byggnadens mörkläggnings under civilförsvarsberedskap.

Civilförsvarsstyrelsens skrivelse.

Civilförsvarsstyrelsen framhåller i sin skrivelse, att det enligt den ordning, som gällde före 1948 års ändringar i civilförsvarslagen, syntes ha ålegat kommun att anordna vägledande belysning med rätt att för kostnad, som kommun på grund härav fått vidkännas, erhålla statsbidrag med två tredjedelar av kostnadens belopp. Genom lagändringen hade frågan kommit i ett annat läge. Staten svarade numera i princip för alla civilförsvarsanordningar, men kommunerna hade alltjämt vissa åligganden. Dessa uppräknades uttömmande i 45 § civilförsvarslagen. Där saknades bestämmelser om vägledande belysning. Skyldighet att anordna sådan belysning torde därför åvila staten. Civilförsvarsstyrelsen fortsätter.

Enligt styrelsens mening torde det emellertid ur praktisk synpunkt utan tvekan vara lämpligast, att kommunerna få bära ansvaret för anordnande av sådan belysning. Det torde, därest staten skulle påtaga sig denna uppgift, uppstå nästan oöverstigligen svårigheter att i ett skärpt läge inom rimlig tid kunna anordna sådan belysning. Å andra sidan synes det icke skäligen, om kostnaderna för belysningens anordnande skulle i sin helhet stanna å kommunerna. I enlighet med de av 1948 års riksdag fastställda grunderna för fördelningen mellan stat och kommun av med nu ifrågasvarande kostnader jämförbara sådana, såsom kostnaderna för inrättande och utrustande av allmänna skyddsrum och för vidtagande av andra i civilförsvarslagens 45 § 1 mom. b) omförmälda anordningar, bör — enligt civilförsvarsstyrelsens mening — kommun åtnjuta rätt till statsbidrag med två tredjedelar av kostnaderna för anordnande av nu ifrågasvarande belysning.

Enligt styrelsens mening synes en ändring av civilförsvarslagen i syfte att ålägga kommun ansvaret för anordnande av vägledande belysning med rätt till statsbidrag som ovan sagts lämpligen böra ske genom ett tillägg till lagens 45 § 1 mom. b).

Remissyttrandena.

Såsom inledningsvis framhållits har flertalet hörda myndigheter och organisationer tillstyrkt förslaget. *Styrelsen för Svenska stadsförbundet* är dock av annan uppfattning. Styrelsen synes visserligen ansluta sig till tanken att skyldigheten att anordna vägledande belysning bör åvila kommunerna, men styrelsen vänder sig med skärpa mot förslaget att kommunerna skola bära en del av kostnaderna. Dessa borde enligt styrelsens mening helt gäldas av statsmedel.

I motsats härtill hävdar *överståthållarämbetet* att enligt gällande ordning kommunerna ha att såväl anordna som helt bekosta sådan vägledande belysning, varom nu är fråga, samt att ändring härutinnan icke är påkallad.

Ämbetet hänvisar inledningsvis till bestämmelsen i 48 § *civilförsvarskungörelsen* om vägledande belysning, som skall anordnas enligt gällande planläggning för *civilförsvaret* inom *civilförsvarsområde*, samt drager upp skiljelinjen mellan å ena sidan sådan vägledande belysning, som erfordras för underlättande av den sedvanliga trafiken å gator och vägar under mörkläggning, och å andra sidan sådan belysning som avses skola markera vägar till skyddsrum o. d. För vidtagande av de åtgärder, som erfordras för att anpassa vanlig gatu- och vägbelysning efter mörkläggningens krav, ansvarar enligt ämbetets åsikt kommun i den mån kommunen själv ombesörjer sin gatu- och vägbelysning. Till stöd härför åberopar ämbetet avfattningen av 57 § *civilförsvarskungörelsen*. Denna bestämmelse reglerar frågan om vem som i de i paragrafen angivna fallen ansvarar för att föreskrivna åtgärder vidtagas. Enligt ämbetets mening besvarar paragrafen däremot icke frågan om kostnadsfördelningen. Ej heller kunde man av 62 § *civilförsvarslagen* draga säkra slutsatser om vem som i sista hand har att stå för kostnaderna för vägledande belysning för sedvanlig trafik.

Överståthållarämbetet förklarar härefter, att det vore av intresse att undersöka huruvida 45 § *civilförsvarslagen* kunde giva ledning härutinnan. Denna paragraf kunde icke vara avsedd att uttömmande reglera annat än kommunernas deltagande i uppbyggandet av den från kommunernas normala verksamhet fristående *civilförsvarsorganisationen* och omfattade sålunda icke sådana kommunala funktioner, som åvilade kommunerna enligt allmänna regler, även om dessa funktioner i viss mån skulle beröras av vidtagna *civilförsvarsåtgärder*.

Vad belysningen anginge torde det enligt ämbetets mening under normala förhållanden åligga vederbörande kommun att svara för att gator, vägar och andra allmänna platser under mörker hållas tillfredsställande upplysta för trafikens underlättande. Det funnes ej skäl till varför denna funktion skulle upphöra av den anledningen att mörkläggning anbefalldes av statlig myndighet. Även under sådan mörkläggning måste vanlig civil trafik i viss utsträckning äga rum, och för att härför erforderlig belysning anordnas torde kommunen enligt allmänna regler allt fortfarande hava att svara, ehuru givetvis belysningen måste anpassas efter de krav mörkläggningen ställer. Det torde alltså åligga kommunerna att, utan rätt till statsbidrag, svara för sådan vägledande belysning som fordrades för att underlätta den sedvanliga trafiken å gator och vägar.

Överståthållarämbetet behandlar härefter i sitt yttrande frågan om icke statsbidrag rätteligen bör utgå för kostnaderna i fråga men anser f. n. anledning saknas att på staten övervältra kostnader, som för närvarande icke åvila densamma.

Överståthållarämbetet hemställer slutligen att civilförsvarsstyrelsens framställning icke måtte föranleda vidare åtgärd. Enligt ämbetets mening torde det ankomma på civilförsvarsstyrelsen att utfärda närmare anvisningar angående den vägledande belysningen och därefter överväga huruvida behov föreligger av ändrade regler beträffande kostnadsfördelningen. Vid sådant övervägande torde böra uppmärksammas reglerna om kostnadsansvaret jämväl för andra mörkläggningsanordningar än vägledande belysning.

Departementschefen.

Mörkläggnings är ett viktigt led i en fullt genomförd försvarsberedskap. Bestämmelser om mörkläggnings finnas i 45—57 §§ civilförsvarskungörelsen. Vad ytterbelysning angår är huvudregeln att den skall hållas släckt under mörkläggnings. Det är emellertid icke möjligt att undantagslöst hålla fast därvid. Trafiken på vägar och gator kan icke efter mörkrets inbrott avstanna helt, vilket måste bli fallet om mörkläggnings vore total. Icke minst i civilförsvarets eget intresse måste vissa avvikelser från grundregeln accepteras. För att möjliggöra trafik under mörkläggnings medger också civilförsvarskungörelsen — förutom inskränkt fordonsbelysning samt skärmade trafikfyror och trafiksignaler — viss belysning i övrigt, s. k. vägledande belysning. För tätbebyggda orter är sådan belysning nödvändig. Den vägledande belysningen hör till kategorien markeringsljus, som kan vara skärmat eller oskärmat och icke får ha större ljusstyrka än som är påkallat av dess syfte. Närmare bestämmelser därom skola meddelas av civilförsvarsstyrelsen.

Frågan om vem det åligger att svara för vägledande belysning är föremål för delade meningar. Civilförsvarsstyrelsen anser, att anordnandet av sådan belysning är en civilförvarsåtgärd, särskilt som detta ingår som ett led i planläggningen av civilförsvaret i dess helhet. Styrelsen framhåller att, sedan civilförvarslagen 1948 ändrades i vissa delar, staten ansvarar för civilförvarsåtgärder och deras bekostande i den mån icke vidtagande av vissa åtgärder uttryckligen ålagts kommunerna enligt stadgande i 45 § civilförvarslagen. Då skyldighet att anordna den vägledande belysning, som fordras för gatutrafiken under mörkläggnings, icke där är upptagen bland kommunernas åligganden, skulle skyldigheten åvila staten. Enligt civilförsvarsstyrelsens mening tala dock praktiska skäl för att kommunerna få bära ansvaret därför, dock med rätt till statsbidrag med i princip två tredjedelar av kostnaderna.

I motsats till civilförsvarsstyrelsen hävdar överståthållarämbetet, att kommunerna redan nu måste anses pliktiga att utan statsbidrag anordna sådan vägledande belysning som föreskrives i civilförsvarskungörelsen. Överståthållarämbetet anser ändring häri icke vara påkallad.

Till stöd för sin åsikt att en sådan skyldighet åvilar kommunerna hän-

visar ämbetet till 57 § civilförsvarskungörelsen som, såvitt nu är i fråga, stadgar att för behörigt iakttagande av kungörelsens föreskrifter om mörkläggning och vägledande belysning svarar den som ombesörjer gatu- och vägbelysningen. Till följd därav skulle kommun, som själv ombesörjer sin gatu- och vägbelysning, vara skyldig att vidtaga de åtgärder, som erfordras för att anpassa belysningen efter mörkläggningskrav. Sådan skyldighet skulle emellertid icke enligt detta författningsrum åvila kommun som överlåtit åt annan, t. ex. ett enskilt kraftbolag, att ombesörja gatu- och vägbelysningen inom kommunen.

Då ämbetet härefter diskuterar frågan om vem som skall stå för kostnaderna konstateras att det i civilförsvarsförfattningarna icke finns någon direkt anvisning härom. Vad särskilt 45 § civilförsvarslagen angår kan denna enligt ämbetet icke vara avsedd att uttömmande reglera annat än kommunernas deltagande i uppbyggandet av den från kommunernas normala verksamhet fristående civilförsvarsorganisationen. Den kan sålunda icke omfatta sådana kommunala funktioner, som enligt allmänna regler åvila kommunerna, även om dessa funktioner i viss mån skulle beröras av vidtagna civilförsvarsåtgärder. Det torde åligga kommun att under normala förhållanden svara för att gator, vägar och andra allmänna platser vid mörker hållas tillfredsställande upplysta för trafikens underlättande. Det finns enligt överståthållarämbetet ej skäl till att denna skyldighet skulle upphöra på grund av att mörkläggning anbefalles. För erforderlig, efter omständigheterna avpassad belysning torde kommun enligt allmänna regler ha att svara även under sådana förhållanden.

Av redogörelsen framgår att det i brist på uttryckliga föreskrifter i lag råder tvekan om vem som är skyldig att vidtaga särskilda anordningar för vägledande belysning för sedvanlig trafik under mörkläggning. Bestämmelsen i 57 § civilförsvarskungörelsen om vem som svarar för behörigt iakttagande av mörkläggningsföreskrifter anser jag icke ha vidsträcktare innebörd än att ange vem som har det straffrättsliga ansvaret om föreskrifterna ej följas, sedan mörkläggning påbjudits. Härpå tyder bl. a. det förhållandet att skyldigheten i och för sig att vidtaga vissa i paragrafen upptagna åtgärder är stadgad redan i civilförsvarslagen men att så icke kan anses vara fallet med åtgärder beträffande t. ex. gatu- och vägbelysning. Överhuvudtaget torde en skyldighet av ifrågavarande art icke kunna konstitueras genom en administrativ författning av civilförsvarskungörelsens karaktär. Av den omständigheten att civilförsvarslagen icke innehåller något stadgande om skyldighet att vidtaga åtgärder för vägledande belysning anser nu civilförsvarsstyrelsen följa att skyldigheten åvilar staten. Jag kan icke ansluta mig till civilförsvarsstyrelsen på denna punkt. Styrelsens slutsats förutsätter nämligen att det här är fråga om rena civilförsvarsåtgärder. Enligt min mening är detta icke fallet. Anordnande av vägledande belysning under mörkläggning anknyter så nära till åtgärder för belysning under normala förhållanden, att samma regler böra gälla. Om

kommunerna äro skyldiga att anordna belysning på gator och vägar under normala förhållanden, synes därför sådan skyldighet föreligga även under mörkläggning, dock endast i den mån civilförsvarsförfattningarna medgiva belysning i ett dylikt läge.

Någon i lag fastslagen skyldighet för kommun att under normala förhållanden anordna gatu- och vägbelysning finnes icke. Överståthållarämbetet hävdar, att det likväl torde åligga kommun att svara för att gator, vägar och andra allmänna platser under mörker hållas tillfredsställande upplysta för trafikens underlättande. En granskning av rättspraxis på området synes giva visst belägg härför. En sedvanerättslig skyldighet i detta hänseende kan möjligen anses föreligga åtminstone för städer och köpingar såvitt angår tätbebyggda delar av kommunerna. Denna skyldighet torde icke sammanhänga med gatu- och väghållningen i och för sig. Hur det än förhåller sig med kommunernas åligganden i fråga om gatu- och vägbelysningen ombesörja i varje fall städer och köpingar faktiskt erforderlig sådan belysning.

Läget i fråga om kommunernas skyldigheter på denna punkt är emellertid så oklart, att det är tveksamt om åtgärder kunna framtvingas vid bristande fullgörande från kommunernas sida. I varje fall får detta anses gälla i fråga om åliggandet för kommunerna att ombesörja vägledande belysning under mörkläggning. Förut har antytts att civilförsvarslagen icke innehåller några bestämmelser, som medge åläggande för kommun att vidtaga åtgärder i sistnämnda hänseende. Sedan mörkläggning anbefallts, kan visserligen den som åsidosätter mörkläggningsbestämmelserna straffas. Härigenom kan man även ingripa mot försummelser i fråga om den vägledande belysningen på gator och vägar från den kommuns sida, som ombesörjer belysningen där. Men detta är icke tillfyllest. För att trafiken från början skall kunna fungera under mörkläggning utan att denna brister i effektivitet fordras, att anordningar för vägledande belysning anskaffats i förväg och finnas färdiga att tagas i bruk omedelbart då mörkläggning anbefalles. Enligt min mening är därför en uttrycklig bestämmelse i lag om skyldighet att i fredstid vidtaga anordningar för vägledande belysning nödvändig.

I enlighet med vad förut sagts om sambandet mellan denna särskilda belysning och den vanliga belysningen på gator och vägar torde en sådan lagstiftning lämpligen böra anknyta till det tidigare nämnda förhållandet att denna belysning i största utsträckning faktiskt anordnats av kommunerna. Det synes mig rimligt att en kommun, som — givetvis till invånarnas bästa — svarar för gatu- och vägbelysning i normala tider, icke så snart mörkläggning anbefallts får undandraga sig detta. Kommunens medlemmar ha då liksom eljest intresse av att belysning finnes, men de få självfallet finna sig i att den inskränkes vid mörkläggning för att icke civilförsvaret skall äventyras. Anser sålunda en kommun att gatu- och vägbelysning normalt är påkallad och kommunen därför föranstaltar därom, får

kommunen se till att belysningen avpassas efter behovet och de särskilda omständigheterna. Vid mörkläggning innebär detta dämpning och avskärmning eller eventuellt speciella belysningsanordningar, t. ex. blå lampor. Jag finner ej skäl till att statsbidrag skall utgå härför lika litet som sådant bidrag utgår till kostnaderna för gatu- och vägbelysning i allmänhet.

Beträffande den närmare utformningen av en bestämmelse i lag om skyldighet för kommunerna att vidtaga anordningar för vägledande belysning, så följer av det anförda till en början att bestämmelsen bör anknyta till de faktiska förhållandena. Det synes också naturligt att, då en sådan skyldighet bygger på kommunernas befattning med den normala gatu- och vägbelysningen, en kommun icke skall vara skyldig vidtaga anordningar för vägledande belysning annat än å trafikled och annan allmän plats, där kommunen åtagit sig att svara för sedvanlig belysning och faktiskt gör detta. Det synes vidare böra förutsättas att den vägledande belysning, varom fråga är, avses skola åtminstone i någon mån tjäna den allmänna samfärdseln. Detta torde också i allmänhet vara fallet. Om civilförsvarsmyndighet likväl skulle anse vägledande belysning nödvändig på annan plats eller för annat ändamål, måste det anses vara fråga om en speciell civilförsvarsåtgärd. Skyldighet att ansvara därför regleras redan nu i civilförsvarslagen på det sätt att skyldigheten åvilar staten om ej annat framgår av lagen. Såvitt det är fråga om belysning för att markera allmänt skyddsrum får kommunen anses vara pliktig vidtaga erforderliga åtgärder, dock med rätt till statsbidrag såsom för skyddsrumskostnader i allmänhet.

Det anförda har tagit sikte på kommun. Detsamma bör gälla även municipalsamhälle som anordnar sedvanlig gatu- och vägbelysning.

Den nya bestämmelsen synes böra infogas i 6 kap. civilförsvarslagen, som behandlar kommunerna och civilförsvaret, genom tillägg av en ny paragraf närmast efter 45 § och genom jämkning av innehållet i 51 §. Vid åsidosättande av en i nämnda kapitel given föreskrift kan länsstyrelsen enligt 88 § ingripa och genom vite framtvunga eller ock låta ombesörja erforderlig åtgärd på den tredskandes bekostnad.

Jag vill alltså förorda, att civilförsvarslagen ändras i enlighet med det anförda. Ändringen synes böra träda i kraft snarast möjligt.

Departementschefen hemställer härefter, att lagrådets utlåtande över bifogade inom inrikesdepartementet upprättade förslag till *lag om ändring i civilförsvarslagen den 15 juli 1944 (nr 536)*¹ måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
Ralph Sterner.

¹ Förslaget, som är likalydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här uteslutits.

*Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 1 februari
1952.*

Närvarande:

justitieråden EKBERG,
STRANDBERG,
LJUNGGREN,
regeringsrådet BJÖRKHOLM.

Enligt lagrådet den 30 januari 1952 tillhandakommet utdrag av protokoll över inrikesärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 18 januari 1952, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag om ändring i civilförsvarslagen den 15 juli 1944 (nr 536)*.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av e. o. hovrättsassessorn L.-E. Björkman.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:
Olle Lundberg.

Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 februari 1952.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, DANIELSON, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Efter gemensam beredning med cheferna för justitie- och kommunikationsdepartementen samt med statsrådet Hjalmar Nilson anmäler chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Hedlund, lagrådets den 1 februari 1952 avgivna utlåtande över det den 18 januari 1952 till lagrådet remitterade förslaget till *lag om ändring i civilförsvarslagen den 15 juli 1944 (nr 536)* samt hemställer att förslaget, som av lagrådet lämnats utan erinran, måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Åke W. Fornwall.